

ΜΗΧΑΝΕΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ ΜΟΝΟΝ : 'Εν Ἀθήναις καὶ ταῖς ἐπαρχ. φρ. 20. — 'Εν τῷ ἔξωτ. φρ. 30.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ : ἅπαξ ἢ δις, λ. 40, τρίς ἕως ἑξάκις λ. 20, κατὰ μῆνα λ. 15, ἔτος ἢ ἑξαμηνίαν λ. 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ, ὄδος Μουσῶν, Ἀριθ. 6, ἀπέναντι τῆς οἰκίας Φιλήμονος παρὰ τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος. —

Β. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΛΑΡΕΤΗ

'Εξεδόθη τὸ Α' φυλλάδιον καὶ πωλεῖται ἐν τῷ γραφεῖω
μας ἀντὶ λεπτῶν εἴκοσι.

Δ. ΓΡΙΒΑΣ

Μερικὰ ὀνόματα ἐπανέρχονται περιοδικῶς ὡς οἱ ἐτησίαι, μετὰ σφοδρότητος, μετὰ δυνάμεως καὶ ἐπιβάλλονται ὡς ἐπιβάλλονται τὰ φυσικὰ φαινόμενα χωρὶς νὰ ἐρωτήσωσι κἀνένα, χωρὶς νὰ ζητήσωσιν ἄδειαν παρ' οὐδενός. Βεβαίως ἐκ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν εἶνε καὶ τὸ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀθροῦμας. Εἰς τὰ Ναυπλιακά, ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει, ἐπὶ Γεωργίου, ἐπὶ τῆς μεγάλης ὑπουργείας τοῦ Δεληγεώργη, εἰς τὰ στηλιτικά, ἐπὶ Κουμουνδούρου ὅτε προσελήθη πάλιν ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν, καὶ τελευταῖον ἐπὶ Τρικούπη, ὅτε διωρίσθη ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ στρατοῦ, τὸ ὄνομα τοῦτο διήγειρε θύελλαν, ἐξήγειρε μίσην, ἐπροκάλεσε φόβους, ἐγέννησεν ἐλπίδας, διήρσε καὶ ἤνωσεν, εἰρήνευσε καὶ ἀνεστάτωσε καὶ ὑψώθη εἰς μεταίχμιον μεταξύ τάξεως καὶ ἀταξίας. Ὄνομα, ὅπερ ἔχει πολλοὺς ἐχθροὺς καὶ πολλοὺς φίλους, δὲν εἶνε, δὲν δύναται νὰ ἦνε μικρόν. Ὄνομα, ὅπερ οἱ φίλοι θεοποιοῦσι καὶ οἱ ἐχθροὶ ἀγωνίζονται νὰ σμικρύνωσι, δὲν εἶνε, δὲν δύναται νὰ ἦνε μέτριον. Ὄνομα ὅπερ ὅλοι αἱ κυβερνήσεις, ἐχθραὶ καὶ φίλοι ἀπὸ τῆς Μεταπολιτεύσεως καὶ ἐντεύθεν, ἐκολακεύοντο ἢ ἀνησυχούν εἰς τὰς δύο περιπτώσει, καθ' ἃς τὸ ἔβλεπον ἢ δὲν τὸ ἔβλεπον ἀναγεγραμμένον ἐν τῇ στίλῃ τοῦ ὑπουργικοῦ ὀνοματολογίου, δὲν εἶνε, δὲν δύναται νὰ ἦνε ἀδιάφορον.

* * *

Διὰ τοῦτο καὶ παρὰ φίλων καὶ παρ' ἐναντίων δὲν θὰ νομισθῶμεν παραλογιζόμενοι, ἐὰν εἰπωμέν ὅτι ὁ Γρίβας εἶνε **προσωπικότης**. Οἱ ἐχθροὶ, οἱ σχολαστικοί, οἱ ἀνατέμνοντες τὰ ὀνόματα καὶ μὴ ἀνατέμνοντες τὰς ψυχὰς, οἱ μικρολόγοι διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἐξετασταί, ἐρωτῶσι : Καὶ τί ἔκαμεν ὁ Γρίβας ; Ποῖαι καὶ πόσαι αἱ ἐκστρατεαὶ του ;

Ἡ ποῦ ἀνεδείχθη ἡ μεγαλοφυΐα του ; Ποία εἶνε ἡ κοινοτῶδες καὶ κατηθαλωμένη, καπνοὺς διασχίζουσα καὶ πτώματα, ὀδὸς ἀγῶνων καὶ πολέμων, ἣν πορευόμενος ἔλαβε τοὺς βαθμοὺς καὶ τὰς τιμὰς του ; Ὅλους τοὺς βαθμοὺς καὶ ὅλας τὰς τιμὰς δὲν τὰς ἔλαβεν εἰς τοὺς προηλάμους τῆς βουλῆς ἢ τῶν πρωθυπουργῶν ; Κεῖ ἀνοίγουσι τότε λεξικά τῆς Ἱστορίας καὶ λεξικά τῶν συγχρόνων καὶ ἀνευρίσκουν τοὺς βίους ξένων στρατηγῶν καὶ τοὺς ἀνευρίσκουν πλήρεις ἐκστρατειῶν καὶ κόπων καὶ κινδύνων, καὶ ὑπερήρανοι νικηταὶ ἐναντίον ἀνεμομύλων κραυγάζουσιν : Ἴδου πῶς ἀποκτῶνται τὰ πτερὰ καὶ αἱ ἐπωμίδες τοῦ στρατηγοῦ. Κατὰ συνέπειαν ὁ ἡμέτερος Γρίβας μόλις ἠδύνατο νὰ ἦνε τώρα ἐπιλοχίας τοῦ πεζικοῦ φιλοδοξῶν ἀθνηπασπιστεῖαν !

Κατὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, τοὺς πολέμους οὓς δὲν ἐκῆρυξεν ἡ Ἑλλάς ἔπρεπε νὰ τοὺς κηρύξῃ ὁ Γρίβας ἀπὸ τὴν Λεπενού του ! Ἐὰν νεώτατος ἐπολέμησεν τὸ 1854 καὶ ἐπολέμησεν ὡς Γρίβας, ἐὰν μετέπειτα ἀνεδείχθη σχεδὸν ἡ λανθάνουσα ψυχὴ τῆς Ναυπλιακῆς ἐπαναστάσεως, ἥς ὀνομαστικὸς ἀρχηγός ἦν ὁ Μίχος Ἀρτέμης, ἐὰν ἐπὶ τῆς δευτέρας βασιλείας ἡ Ἑλλάς οὐδένα ἔσχε πόλεμον, ἐπομένως οὐδεὶς ἀνώτερος ἀξιωματικὸς ἠδύνατο αὐτοβούλως νὰ δοκιμάσῃ τὸ ἐχθρικὸν πῦρ, συνάμα δὲ οἱ στρατοὶ ἐν πολέμῳ εἶνε προηγουμένως στρατοὶ ἐν εἰρήνῃ, καὶ προβιβασμοὶ εἶνε φυσικῶς ἀδύνατον νὰ μὴ λαμβάνωσι χώραν, ταῦτα πάντα δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῶν ἐναντίων λεπτολόγων, ἐπιμενόντων ὅτι ὁ Γρίβας ἔπρεπε νὰ ἦνε ἀκόμη ἐπιλοχίας.

Ἐσυνειθίσταμεν οἱ Ἕλληνες νὰ ἀνησυχῶμεν ἐπὶ τῇ ὄψει κορυφῶν ἢ ὑπεροχῶν ἀπ' ἐναντίας τοῦ φυσικοῦ ἐδάφους μας, ὅπερ εἶναι κατὰμεστον λόφων, ὄρεων, ἀκρωρείων, σειρῶν ὄρεων, ὑψομάτων, γηλόφων, διακυμάνσεων, θέλομεν τὸ πνευματικὸν καὶ ψυχικὸν ἔδαφος λείαν πεδιάδα, κάμπον θεσσαλικὸν, ἢ κοιλάδα τοῦ Νεῖλου, εἰς ἣν, ἀν ἀφαιρέσης τὰς χειροποιήτους πυραμίδας, εἰς οὐδεμίαν ἀνωμαλίαν ὁ ὀφθαλμὸς προσκροεῖ. Τίς ἐξέχει ; Ἐὰν δὲν δυνάμεθα νὰ καταρρίψωμεν τὴν ὄφρυν του, ἄς καμωθῶμεν ὅτι δὲν τὸν βλέπομεν. Ἴδου τὸ πρόσταγμα τῆς πολιτικῆς τῶν δειλῶν, τῶν μετρίων. Τίς ὑπερέχει ; Ἄν δὲν δυνάμεθα νὰ ὑψωθῶμεν ἡμεῖς μέχρις αὐτοῦ, ἀγωνισθῶμεν νὰ καταβιβάσωμεν ἐκεῖνον μέχρις ἡμῶν. **Ὁ Γρίβας εἶναι μὲν ἀνωμαλία**· ἰδου ἀλήθεια τὴν ὁποῖαν ὑπάρχουν τινὲς μὴ δυνάμενοι νὰ χωνεύσουν. Ἄλλὰ περὶ τῆς πεπτικῆς τῶν ὀλίγων αὐτῶν δυνάμεως ὀλίγον μᾶς

μέλει· ἡμεῖς παρακολουθοῦμεν τὰς τύχας καὶ τὴν σημασίαν τῆς αληθείας αὐτῆς.

Τὸ οὐσιώδες παρὰ τῷ Γρίβα εἶναι τοῦτο : ὅτι ἐνῶ ὁ ἀνδρικός αὐτοῦ βίος πλειότερον κατηναλώθη ἐν τῇ πολιτικῇ ἢ ἐν τῷ στρατῷ, οὐχ ἦττον ἢ δύναμις αὐτοῦ ὡς πολιτευομένου ἦτο ἀνάκαθεν μᾶλλον στρατιωτικῇ ἢ πολιτικῇ. Εἶναι ἀληθές ὅτι τοὺς βαθμοὺς καὶ τὰς τιμὰς ἐκέρδισεν ὡς βουλευτῆς ἢ ὡς στρατιωτικός, ἐν τῷ ὑπουργείῳ ἢ εἰς τὰ γυμνάσια, ἀλλὰ διατὶ ἀμείωτος μεταξὺ τοῦ στρατοῦ νὰ μείνῃ ἢ ἐπιρροή του, ὅχι δὲ μόνον νὰ μὴ ἐξασθενῇ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐντείνεται βαθμὴδὸν ἢ στρατιωτικῇ αὐτοῦ προσωπικότητι; Πόσους δὲν γνωρίζομεν στρατιωτικοὺς ἕνεκα μακροχρονίου ἀντιπροσωπεύσεως τῆς ἐπαρχίας; τῶν διαλυθέντων καὶ συγχωνευθέντων ἐν τῷ βουλευτικῷ ἀξιώματι, περὶ ὧν οὔτε ὑπόνοια σώζεται ὅτι ἔφερον ποτε ἐπωμίδας καὶ ξίφος;

Δὲν γνωρίζομεν στρατιωτικώτερον παράστημα καὶ στρατιωτικώτερον χαρακτῆρα τοῦ Γρίβα. Αἱ πολλαὶ κατὰ συνέχειαν ἐκλογικαὶ περίοδοι δὲν ἀφῆρσαν οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἄτομον ἐκ τῆς στρατιωτικῆς μορφῆς του. Ἡ ἐμφαντικὴ ἐκφρασις τοῦ προσώπου του, ὁ λαμπυρίζων τοῦ Ἀκαρνανῶς ὀφθαλμὸς, αἱ δασεῖαι συμμιγεῖς ὀφθαλμοὺς του, τὰ διαχωρίζοντα τὴν σιαγόνα του τόξα, δηλωτικὰ δυνατῆς θελήσεως καὶ αὐτοπεποιθήσεως, τὸ εὐρὺ αὐτοῦ μέτωπον, ὁ παχὺς αὐτοῦ μύσταξ, τὸ ὅλως ἑλληνικώτατον τῆς ψυχολογικῆς ἐκφράσεως, ὁ τύπος τοῦ νέου ἀρματωλικοῦ Ἑλληνοῦ, τὸ εὐθυτενὲς τῆς ὀρθοστασίας καὶ τὸ ἀρειμάνιον τοῦ στήθους παράστημα, ἡ ἡρεμος, φαιδρὰ κατὰ βάθος καὶ σαρκαστικὴ λαλιά του, ἡ τυφλὴ ἐφ' ἑαυτὸν πεποίθησις ἣν ἐμπνέει τὸ ὅλον τῆς κατασκευῆς του, καὶ ταῦτα μόνον ἤρχομεν νὰ σχηματίσωμεν ἐξ αὐτοῦ ριζικὴν προσωπικότητα, μετέχουσαν πολλῆς πρωτοτυπίας καὶ μεγάλης ἰδιοφυΐας.

Ἄλλ' ἀντίκτυπα τῶν φυσικῶν αὐτοῦ ἰδιοτήτων ἐπέρχονται αἱ ἠθικαὶ αὐτοῦ ἰδιότητες. **Ἀνυπότακτος!** Ἰδοὺ ὁ μεγαλόστομος, ὃν ἡμεῖς θ' ἀπενέμομεν ὡς ψυχολόγοι τῷ Γρίβῃ! Καὶ ὡς μαθητῆς τῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων, ἐγκαίρως προεξοφλήσας μὲ τὰς διατυπώσεις καὶ τὴν εὐταξίαν, καὶ ὡς ἀνθυπολοχαγὸς ἐν τῷ στρατῷ καὶ ὡς ἐπαναστάτης ἐν Ναυπλίῳ καὶ ὡς κομματάρχης ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει καὶ ὡς ὑπουργὸς ὑπὸ Δηληγιώργης καὶ Βούλγαρη καὶ Κουμουνοῦρον καὶ ὡς εὐνοούμενος τοῦ Βασιλέως καὶ ὡς ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ στρατοῦ, ἐν ἑχαρκτήρισεν οὐσιωδῶς τὸν Γρίβαν: τὸ ἀνυπότακτον! Τοῦτο τὸ ἀνυπότακτον εἶνε ἡ ποίησις τῆς οὐσιωδῆς ἀρετῆς τοῦ Γρίβα, ποίησις ἐξανθούσα ἐνίοτε μέχρις ἐλαττώματος· ἀλλὰ τὸ ἀνυπότακτον τοῦτο ἐν ἄλλῳ τινὶ θὰ ἦτο ἀμικτός, ἀνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης χρηστότητος ἢ χρησιμότητος κακία, προσλαμβάνουσα τύπον ἱεροῦ δογματισμοῦ· παρὰ τῷ Γρίβῃ ἀκριβῶς μετρωσὶν εἰς στρατιωτικὴν ἀρετὴν, φέρουσα τὸν τύπον τοῦ αὐτοβούλου, τοῦ αὐτοφυοῦς, τοῦ εἰλικρινοῦς, τοῦ φυσικοῦ. Ἐξ αὐτοῦ ἀναβλαστάνουν αἱ λοιπαὶ στρατιωτικαὶ ἀρεταὶ τοῦ ἀνδρός, αἱ ὁποῖαι, ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἐν τοῖς στρατοῖς τὸ ἐπιβάλλον, τὸ θέλγον, τὸ παρασύρον, τὸ διοικητικόν, τὸ κυβερνητικόν, τὸ πειθαρχικόν, ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἐν τῷ πολέμῳ ἢ ἐπιρροὴ τοῦ προσώπου ἐπὶ τῶν ομάδων, τοῦ ἀρχηγοῦ ἐπὶ τῶν στρατῶν, ἀναδεικνύουσι τὸν Γρίβαν ἂν ὅχι τὸν εἰδικώτερον, ἀλλὰ τὸν φυσικώτερον ἀρχηγὸν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Ἐκφωνήσατε ἐν ἄλλῳ ὄνομα συνταγματάρχου ἀνιστρατήγου ἢ ὑποστρατήγου, ὅς νὰ κλίνωσι πεντακισχίλια, δεκακισχίλια κεφαλαὶ στρατιωτῶν, ὃ νὰ ζητωκραυγᾶσιν πεντακισχίλια, δεκακισχίλια ἑλληνικὰ χεί-

λη. Ἄλλοι εἰσὶν ἐπιστημονικώτερον τοῦ Γρίβα μεμορφωμένοι, ἄλλοι ἔδραμον ζωηρότεροι εἰς ἐπαναστάσεις ἐμοδῶζον πληθυσμῶν καὶ διηθύναν μικρὰς ἢ μεγάλας ἐκστρατείας, ἄλλοι κέκτηνται ἐγκυκλοπαιδικωτέραν ἴσως παιδείαν, λευκοτέρως τρίχας, πολυσχιδέστερον ὄνομα, ἀλλὰ τίς ὡς ὁ Γρίβας κατόρθωσε νὰ συγκεντρώσῃ περὶ τὸ ὄνομά του τὴν ἀγάπην στρατιωτῶν καὶ βαθμοφόρων, ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων; Τίς ἐπεβλήθη μετὰ βαρύτητος; μείζονος, ἀλλὰ καὶ στοργῆς πλειότερας; Τίς ἐκυβέρνησε πειθαρχικώτερον, αὐστηρότερον; Τίνα ἄλλον, ἀλλ' ἢ τὸν Γρίβαν, ἠσθάνθησαν ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν ἀληθινὸν καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ στελέχη; Ἄφου μὴ στρατιωτικοί, ὡς νῦν ὁ κ. πρωθυπουργός, ἐκυβέρνησαν μὲ στιβαρωτέραν χεῖρα καὶ ἐντείναν τὰ ἥλια εὐσταλέστερον ἀπὸ στρατιωτικούς ὑπουργούς;

Ταῦτα οὐδεὶς ἀρνείται· ἀλλὰ τὸ αἴτιον τὸ γεννητικὸν ποῖον; Οὐδὲν ἄλλο, ἀλλ' ἐκείνο ὅπερ ἐνέπνεε τὸν ἰδρυτὴν τῆς Ἀλεξανδρείας μὲ ὀλίγας φούχτας Μακεδόνων νὰ νικᾷ δεκακισχιλίους ἐχθροὺς καὶ τὸν Ἀντίβαν ν' ἀνθίσταται πρὸς τὴν κοσμοκρατορίσαν Ρώμην καὶ τὸν Μέγαν Φρειδερίκον νὰ παλαίῃ καὶ νὰ νικᾷ καὶ ὅταν αἱ στρατιαὶ του ἔδακνον τὴν γῆν νεκραὶ ἢ τὰς σινδῶνας τῶν νοσοκομείων τραυματισμέναι. Αὐτὸ δὲ εἶνε τὸ **ἀρχικόν**. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν εἶχον πλὴν τοῦτου καὶ τὴν μεγαλοφυΐαν, ἥτις περιεποίησεν αὐτοῖς παγκόσμιον μεγαλεῖον· ἀλλὰ καὶ μόνῃ ἢ ἰδιότητι τοῦ ἀρχικοῦ ἐν μεγάλῃ δόσει καὶ μεγάλῳ βαθμῷ εἶνε μίαν διὰ στρατιωτικὸν ἀρχηγὸν μικροῦ κράτους; Στρατιωτικοὶ συγγραφεῖς συμφωνοῦσιν ὅτι τὸ κύριον τοῦ στρατάρχου προσόν εἶνε τὸ ἐν ὤραις κινδύνου κατὰ βούλησιν διευθύνειν τὰ πλήθη· ὅτι ὁ στρατιωτικὸς ἀρχηγὸς ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ μᾶλλον ν' ἀρχὴ ἀνθρώπων ἢ νὰ γίνεταί εὐάρεστος εἰς αὐτούς· ὅτι οἱ φύσει ἀρχικοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μορφοῦνται εἰς ἐξόχους στρατηγούς. Ποία δὲ ἡ οὐσία τῆς ἀρχικῆς φύσεως, ἀλλ' ἢ ἡ δύναμις τῆς θελήσεως καὶ ἡ ἐφ' ἑαυτὸν πεποίθησις; Οἱ ἐπιστημονικώτερον μεμορφωμένοι στρατιωτικοί, οἱ φιλόσοφοι, οἱ ἐπιτελεῖς, οἱ φρόνιμοι εἶνε εἰς τὸν πόλεμον, ὡς οἱ ἰατροὶ κατὰ τὴν τελευταίαν ὥραν τοῦ ἀσθενοῦς. Πότε προσκαλεῖται ἰατρικὸν συμβούλιον; Ὅταν ὁ θεραπεύων ἰατρὸς ἀπελπισθῇ περὶ τοῦ ἀσθενοῦς του. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον Φρειδερίκος ὁ Μέγας ἀπηγόρευεν αὐστηρότατα εἰς τοὺς ἀξιωματικούς του ἦτο: ἡ συγκάλεισις στρατιωτικοῦ συμβουλίου. Τί δὲ θὰ πῆ στρατιωτικὸν συμβούλιον; συγκέντρωσις φώτων, γνώσεων, πείρας, συνέσεως. Ἀλλὰ τὸ νικῶν ἐν τοῖς συμβουλίῳ αὐτοῖς εἶνε ἡ δειλία τῶν φρονιμῶν· ὁ δὲ πόλεμος θέλει θέλησιν, ἀποφασιστικότητα, τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν ἀπερισκυσίαν. Ὁ ἔχων δὲ αὐτὰ ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμφυᾶ καὶ ἀπεριόριστον φιλοδοξίαν, ἀδελφὴν ἀχώριστον τῆς θελήσεως. Ἀλλὰ πλὴν αὐτῆς ἀπαιτεῖται καὶ ἀνθρωπογνωσία, ν' ἀντιλαμβάνεται τῶν χαρακτῆρων, νὰ καθιστᾷ αὐτοὺς διαφανεῖς καὶ ν' ἀναγινώσκῃ ἐν ταῖς ψυχαῖς των. Καὶ ἡ ἀνθρωπογνωσία αὕτη ἐκτείνεται ἐπιτα εἰς βαθμὸν ἀμοιβαιότητος, συντελεστικωτάτης πρὸς νίκην. Γνωρίζει ὁ ἀρχηγὸς τὸν στρατὸν αὐτοῦ· ἀλλὰ γνωρίζει καὶ ὁ στρατὸς τὸν ἀρχηγὸν αὐτοῦ. Τὸ 1871 οὐδὲν στρατιωτικὸν σῶμα ὑπέκυψεν εἰς τόσα προστάγματα καὶ ἀντιπροστάγματα, κινήσεις πολλὰς ἀνωφελεῖς, διανυκτερεύσεις ματαίας, διακυμάνσεις γιλιῆς, ὡς τὸ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Βέρδερ. Καὶ ἐνῶ ἡ στρατιωτικὴ ἐπιστήμη φρονεῖ ὅτι τὰ τοιαῦτα ἐπιφέρουσι διάλυσιν τῆς στρατιᾶς, ἢ τοῦ Βέρδερ οὐ μόνον δὲν διελύθη, ἀλλὰ καὶ ἐνίκησε. Διατί; Διότι ἐφημέριζεν ὁ στρατὸς τὸν ἀρχηγὸν του καὶ τίνες χεῖρες τὸν ὀδηγοῦσιν. Εἰς ταῦτα προστίθεν-

ται ουσιαστικά στοιχεῖα δύναμις φαντασίας, δύναμις μνήμης, δι' ἣν ὁ Ναπολέων εἶπεν ὅτι μεγαλοφυΐα χωρίς μνήμης εἶνε κατοικία ὠραία χωρίς ἐπιπλα καὶ φρούριον κραταιὸν χωρίς φρουρὰν, σωματικὴ ὑγεία καὶ προσωπικὴ ἀνδρία. Τὰ κυριώτερα λοιπὸν αὐτὰ προσόντα ὅστις γνωρίζει τὸν Γρίβαν δὲν ἀρνείται ὅτι τὰ ἔχει ἐν μικρῷ ἢ μεγάλῳ, ἀλλ' ὅπως δήποτε τὰ ἔχει. Γνωρίζει δὲ τὸν τόπον καλλίτερον παντὸς ἄλλου εἰδικοῦ, καθὼ ἄλλοτε ὑπηρετήσας ἐν τῇ ὄροφυλακῇ ἂν πρόκειται δὲ ὁ στρατηγὸς νὰ ἦνε τρόπον τινα ἀρχέτυπον ἀπαύγασμα τῆς φυσιογνωμίας τοῦ τόπου, οὐδεὶς παρὰ τὸν Γρίβαν εἶνε ἰθαγενέστερος στρατιωτικὸς. Βλέπων τίς αὐτὸν δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι αὐτὸς εἶνε ἡ Ρούμελη.

Προσόντα στρατιωτικοῦ ἀρχηγοῦ ἀναντιρρήτως ἔδειξε πολλὰ προβιβασθεὶς ἐπὶ Τρικούπη ὑποστράτηγος καὶ διορισθεὶς ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ στρατοῦ. Ὁ προβιβασμὸς καὶ διορισμὸς ἐκεῖνος εἶχε διεγείρει, ἂν ἐνθυμησθε τότε, δημοσιογραφικὴν καταγίγδα κατὰ Τρικούπη· ἀλλ' ὁ διορισμὸς ἐδικαίωσε τὸν πρόεδρον τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. Ἡ νεώκτριος χώρα, τὰ μεθόρια τῆς ὁποίας ἐνέμοντο ληστρικαὶ συμμορίας εἰς πλείστας διακλαδύσεις, ἐν τοῖς κόλποις τῆς ὁποίας περιεῖχτο σπουδαῖος μωαμεθανικὸς πληθυσμὸς, ἠσθάνθη τὴν δύναμιν τοῦ Κράτους εἰς ὃ προσηρτήθη αὐστηρῶς καὶ ἰδιαζόντως ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ κ. Γρίβα. Ἐνθυμησθε πάντες πόσα παρατράγωδα ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ στρατοῦ κατὰ τὴν προσάρτησιν τῆς ὁμογενοῦς Ἐπτανήσου· ἀλλ' ὁ ἐν Θεσσαλίᾳ ἑλληνικὸς στρατὸς, συμποσωθεὶς καὶ ποτε εἰς ἐπτακισχιλίους ἢ πλείους ἔτι ἄνδρας, ἦτο μηχανὴ κινουμένη ὑπὸ τὸ πρόσταγμα ἐνὸς ἀρχιμηχανικοῦ, τοῦ Γρίβα. Εἰς τὰς συμμορίας ἐνέπνευσε τρόμον καὶ τὰς ἐσάρωσεν εἰς τὸν μωαμεθανικὸν πληθυσμὸν ἀσφάλειαν καὶ πεποίθησιν εἰς τὸν ἑλληνικὸν νόμον· εἰς δὲ τοὺς ἰθαγενεῖς αἴσθημα τάξεως. Νομάρχης καὶ διοικητὴς καὶ ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Γρίβας· οἱ Τούρκοι τὸν ὠνόμαζον πασάν ὁ μόνος, ἔλεγον πασᾶς, τῆς Ἑλλάδος· ὅταν ἐξήρχετο ἐφ' ἀμάξης μετὰ τῆς προσηκούσης εἰς τὸ ἀξίωμα του πομπῆς, πλῆθος παρετάσσετο ἐκ σεβασμοῦ καὶ περιεργείας εἰς τὴν διάβασίν του. Κατὰ τὸ μεθοριακὸν ἐπεισόδιον ἢ δραστηριότης ἦν ἀνέπτυξεν, ἡ αὐστηρότης, ἡ ταχύτης, ἡ γνώσις τῶν χαρακτῆρων, ἡ πεποίθησις ἐφ' ἑαυτὸν, ἡ πλήρης ἀνάληψις τῆς εὐθύνης, ἔσωσε τὴν περίστασιν καὶ τὴν τιμὴν τῆς σημαίας. Ὁ ἡρωϊσμὸς τοῦ Μαυροδήμου καὶ τῶν εὐζώνων ἦτο ἡ ἀρχὴ τῆς νίκης· ἀλλὰ τὸ τέλος καὶ ἡ διαχείρησις τῆς πολεμικῆς ἀντιστάσεως ὠφέειλετο εἰς τὸν ἀρχηγόν.

Δύο ἀνέκδοτα τῶν πολυκυμάντων ἐκείνων ἡμερῶν φωτίζουσι εὐμενέστατα τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀρχηγοῦ.

Εἷς συνταγματάρχης ἐλάμβανε διαταγὰς διὰ νὰ ὀδεύσῃ κατὰ τοῦ δεινὸς στρατιωτικοῦ ἔχθρικοῦ σώματος.

— Ἄν τὸν κυνηγήσω, ἐρωτᾷ ὁ συνταγματάρχης, ὡς ποῦ νὰ πάγω;

— Ὡς τὴν ἁγία Σοφία.

— Καὶ ἂν μὲ κυνηγήσῃ ἐκεῖνος;

— Γιὰ νὰ μὴ σὲ κυνηγήσῃ, τότε τοῦ λέγει μετ' ἀποστροφῆς ὁ Γρίβας, φύγε ἀπ' ἐδῶ.

Καὶ τὸν ἐξαπέστειλε, διορίσας ἄλλον εἰς τὴν θέσιν του.

Εἷς ἄλλον ταγματάρχην τῶν εὐζώνων εἶχε τελεγραφῆσει τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς συμπλοκῆς νὰ καταφθάσῃ κατεπειγόντως μετὰ τὸ τάγμα του χωρὶς ἄλλο εἰς Λάρισσαν.

Ὁ ταγματάρχης ἀντιτηλεγραφεῖ:

— Τὴ θεραπευτήριον ποῦ νὰ τ' ἀφήσω; Ἐπρόκειτο δὲ περὶ θεραπευτηρίου 7 στρατιωτῶν ὑπὸ ἓνα λοχίαν.

— Ἀφοῦ φροντίζεις διὰ τὸ θεραπευτήριον, ἀπαντᾷ ὁ

ἀρχηγός, νὰ μείνης ἐσὺ μετὰ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ νὰ παραδώσῃς εἰς τὸν ὑποδιοικητὴν.

Ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ ἐκλογή τότε τοῦ ἀληθοῦς στρατιώτου, τοῦ ἀντισυνταγματάρχου Γεωργίου Μαυραμιχάλη, καὶ ἡ παραχώρησις εἰς αὐτὸν πλοῦτου μέσων καὶ εὐκολιῶν καὶ ἐξουσίας, προστιθεμένη εἰς τ' ἀνωτέρω, ἀποδεικνύει πόσῃ γνώσῃ τῶν ἀνθρώπων ἔχει ὁ κ. Γρίβας, καὶ τῆς μιᾶς ποιότητος καὶ τῆς ἄλλης ποιότητος.

Περὶ τῆς αὐστηρότητος αὐτοῦ—καὶ αὐστηρότητος ἀδιακρίτου συμπαθειῶν καὶ ἀντιπαθειῶν, φιλιῶν καὶ μῆ, ὡς ἐμπρέπει εἰ ἀληθῆ ἀρχηγὸν τοῦ στρατοῦ, ὁμολογοῦσιν αὐτοὶ ἴσως οἱ ἐχθροὶ του ζωηρότερον τῶν φίλων του, ἀφοῦ δι' ἓνα ἐπίδεσμον, τὴν ὁποῖον ἔδωσεν εἰς πολίτην, ἐφυλάκισε τὸν ἀγαπητὸν του ἰατρὸν καὶ ἀξιόλογον φίλον μᾶς κ. Βερνάρδον.

Ἡ αὐστηρότης αὐτῆ ἔκαμιν ἐσχάτως ἓνα Μοίραρχον τῆς χωροφυλακῆς ἐν Θεσσαλίᾳ νὰ λέγῃ, τώρα ποῦ ἐπρόκειτο νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ Λαρίσσης:

— Μόνον τ' ὄνομά του μᾶς ἔκαμιν νὰ κοιμώμαστε.

Ὁ δὲ ἀνταποκριτὴς τῆς τερπεσταίας Νέας Ἡμέρας διηγεῖται τάδε: Ἄλθανός τις βέης, μέγα σημαίων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Ἀργυροκάστρου, ἐπεσκέφθη πρό τινῶν μνηῶν τὰ ἐν Θεσσαλίᾳ κτήματά του, ἐπανελθὼν δ' οἶκαδε διηγεῖτο ἐνθουσιωδῶς πρὸς τοὺς ὁμοφύλους καὶ ὁμοθρήσκους τὰς περιποιήσεις, ἃς ἐδαψίλευσεν αὐτῷ ὁ ἑλλην σωματάρχης, καὶ τὴν τάξιν καὶ ἀσφάλειαν, ἣν ἀποκατέστησεν ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς. «Πρὸς τιμὴν εἶμαι πρόθυμος νὰ σᾶς δώσω στρατιωτικὴν συνοδίαν, εἶπεν εἰς τὸν βέην ὁ Γρίβας, ἀλλ' ἀνάγκη αὐτῆς δὲν ὑπάρχει, διότι οἱ κάτοικοι ἀπέρχονται νύκτα καὶ ἡμέραν ὅπου θέλουσι καὶ οὐδεὶς τοὺς ἐνοχλεῖ». Τοῦτο δ' ἀνομολόγει εὐγνωμόνως ὁ βέης ἀναφωνῶν: «Πρώτην φορὰν ἐκατάλαβα ὅτι ἔχω κτήματα, διότι ἐπὶ τουρκοκρατίας οὐδέποτε ἐτόλμησα νὰ τὰ ἐπισκεφθῶ ἐκ φόβου τῶν ληστῶν».

Ποῖον δὲ νομίζετε τὸ αἴτιον τῆς μετὰ τοιαῦτα ἀποτελέσματα ἀπομακρύνσεως τοῦ κ. Γρίβα ἐν Θεσσαλίᾳ; Ἡ πολιτικὴ! Ὁ ἀνώνυμος Νομάρχης κ. Θεοχάρης ἔφαγε τὸν μεγάλωνυμον ἀρχηγὸν Γρίβαν. Καὶ ὁ κ. Τρικούπης, ὁ ἀνκηρύξας θεῶν μεγάλην τὴν μικρὰν πολιτικὴν, εἶνε ἔτοιμος νὰ θυσίῃ τὸν Γρίβαν εἰς τὸν Θεοχάρην, τὴν Θεσσαλίαν εἰς τὰς ἐκλογάς. Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ θυσία αὐτῆ δὲν θὰ γίνῃ μετὰ τῆς αὐτῆς ἐλαφρότητος, μεθ' ἧς ἐγένοντο τόσα ἄλλα. Καὶ τοῦτο, διότι εὐτυχῶς δὲν εἶναι μόνον θυσία διὰ τὸν τόπον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν κ. Τρικούπην προσωπικῆ.

Καλιβάν

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ὁ Δήμαρχος Κρωπίας Ἀλέξιος Ἰωάννου κατηγγέλη πρὸ ἔτους ἀκριβῶς παρὰ τοῦ ἰατροῦ Κορωπῆ ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπιστρατείας, ἐξέδωκε ψευδὲς πιστοποιητικὸν δι' οὗ ἀπηλλάγη τοῦ στρατοῦ στρατεύσιμος φίλος του. Ἡ δὲ μανθάνομεν ὅτι ὁ αὐτὸς Δήμαρχος καὶ ἄλλα ὅμοια κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐξέδωκε ψευδῆ πιστοποιητικὰ, ἀνθ' ὧν ζητεῖ σήμερον τὰς ψήφους τῶν δημοτῶν Κρωπίας ὅπως προσεχῶς ἢ εἰς θέσιν χειρότερα νὰ πράξῃ. Τί δὲ ἐπραξεν ἢ δικαστικὴ ἐξουσία ἐν τῇ προκειμένῃ κατηγορίᾳ; καθέυδει; ἢ τὰ ἐσκέπασεν, ὡς λέγεται ἐν Κρωπία; Νομίζομεν ὅτι αἱ ἐγκληματικαὶ πράξεις τῶν ἀρχόντων δέον ἀμειλίχτως νὰ τιμωρῶνται καὶ τάχιστα νὰ διεξάγονται· ὅταν τοιαῦτα καταγγελοῦνται εἰς τὰ ἀρ-